

64436811-3	07/2018	ידיעות אחרונות - 7 ימים	עמוד 28	1/3	24.81x36.05
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

28 יש בינינו חוזה

מאור זגורי יצא למסע בעקבות חוזה המדינה הרצל והציונות. כן, כולל הקטעים הפחות מאחדים שלה / מאור זגורי, בזל

החשבון שלי עם הרצל מאור זגורי, בזל < 28

מאור זגורי

תרצו. אין זו אגדה

מסע בעקבות נתיבי חייו הסוערים של הרצל בווינה, בודפשט ובזל הוכיח לי מי מנצחת בנוק־אאוט בקרב בין הציונות לציוניות. ובכל זאת, גם יש לי חשבון לא קטן עם תורתו של בנימין זאב

– בדיוק כמו שאין בן אדם שאין לו צרות – ועדיין רובנו מעדיפים לחיות. או כמו שסבתא שלי הייתה אומרת: "בן אדם שאוהב להתלונן, יתלונן גם בגן עדן".

חמש עובדות שהבנתי במסע הזה על בנימין זאב תאודור הרצל (בעזרתו של המדריך המחולל שלנו, פרופ' אריאל פלדשטיין):

- "הרצל" היה בכלל שם המשפחה שלו. נשמע טריוויאלי, אבל מעולם לא חשבתי על זה. הרי לחצי מהאזרחים במדינה הזאת קוראים "הרצל" כשם פרטי. בעיקר מזרחים, אגב.
- הרצל היה בגובה 165 ס"מ. מפתיע, לא? אני תמיד דמיינתי אותו כמו איזה לינקולן נפיל ענקי כזה. אז זהו, שלא. איכשהו זה דווקא מסתדר לי ומסביר אולי משהו על המגלומניות הנפוליאוניות.
- הרצל ביקר בארץ ישראל באוקטובר 1898. הרי תמיד משווים את הרצל למשה רבנו שהוביל את העם אל הארץ המובטחת אך לא זכה לראותה. אז גם זה לא נכון. הוא היה פה וראה מה יש כאן לנבא. אמנם, עוד לא הייתה פה מדינת ישראל, אבל ארץ ישראל הייתה גם הייתה.
- לא נשאר להרצל זרע שימשיך אותו. החלום הציוני גזל אותו לחלוטין ממשפחתו שהלכה ואיבדה את בריאותה ושפיותה. לא הרבה אחרי מותו נפטרו שלושת ילדיו בנסיבות טרגיות והנכד היחיד שהיה לו קפץ מגשר. סוף עצוב. מחשש לפגיעה באתוס חזון הציונות, רק בשנת 2006 קיימה ממשלת ישראל את שביקש בצוואתו – להעלות את עצמות ילדיו לקבורה בארץ המובטחת (פרופ' פלדשטיין אגב, היה השותף המרכזי לההלך ובכך עירב את גורלו בגורל הרצל, יותר ממאה שנים לאחר מותו).
- כל הקמפיין הציוני היה על חשבון אשתו. חייו האישיים היו רצופים תלאות וייסורים, אבל דווקא העובדה שהתחתן עם בת המעמד הגבוה – וכילה את כל הונה והון משפחתה, גרם לה לפשוט רגל, לצאת לגור ברחוב, לאבד את שפיותה ולהתאשפז במוסד לחולי רוח עבור אותו

לבודפשט, לווינה ולבזל למסע "העמקת הזהות הציונית" שלי בהתחקות אחר צעדי חייו של החולם הגדול ביותר – היהודי שציוניות לא נגעה בו, ושניבא את הרבר הכי גדול שקרה במזרח התיכון כנראה אי פעם – הסכמתי מיד. ולא כי היה בא לי חו"ל. להפך. ויתרתי על המונדיאל בשביל זה. הרצל, האיש והאגדה, אם תרצו.

הציוניות הדתית

"האם ניתן את כוחני דתנו למשול בנו? לא! האמונה היא אמנם הקשר המאחד אותנו; אולם חופשיים אנחנו בכוח החוכמות והמדעים. ועל כן נפר כל תחבולות כוחנינו אשר יאמרו למשול עלינו... היל הצבא וכוחני הדת שניהם באחד נכבדים יהיו בעינינו" (הרצל, "מדינת היהודים")

בחודש מארס השנה פירסמתי כאן טור שנקרא "כל ישראל ערבים", שכותרת המשנה שלו הייתה "עם ישראל הוא העם הכי מגובש עלי אדמות!", ובו נימקתי את עמדותי אוהבת־הארץ באלף מילה בערך. לא תאמינו בכמה תגובות נאצה זכתה תיבת המייל שלי באותו סופ"ש. כאילו היה זה דבר מעליב שפירסמתי. מאות טיפוסים משלל הצבעים כתבו לי: "איך אפשר להגיד שטוב פה? לך לשווריה תראה מה זה מדינה..."; "היו חלק שסתם פרקו זעם: 'מדינה של אנשים זבל, בעיקר מרוקאים'; אחרים הפליגו לטעון שאני 'מחזק את השלטון של ביבי ורגב כשאתה כותב דבר כזה...'; וכמובן היה קצת: 'ומה עם הפליטים המסכנים?', 'ומה עם זה שלגייז אסור להתחתן פה?' וכל נשכח את 'מה עם ההרתה המטורפת?'; ולקינות, הקלאסיקה הנצחית: 'לך תשאל את הפלסטינים אם בעיניהם זו מדינה טובה'." איזה דיכאון. מה הם חושבים לעצמם, אנשי חצי הכוס הריקה, שאני לא יודע שיש כאן בעיות?? אז סליחה, אני מאוד מודע לרוב הבעיות שיש פה (ואף פועל בגזרתן) יותר ממרבית המייאשים־הלאומיים, שרק מדרכים הלך ודכדך את העם בטוקבקים מרירים על כל דבר חיובי אפי שרי. כאילו, בחייאת אבוקום, אין מדינה שאין בה בעיות

"אין בן אנוש, עשיר או בעל עוצמה, היכול להעתיק עב שלב ממקום למקום. רק רעיון יכול לעשות זאת. במשך כל ליל־גלותם הארוך לא חדלו היהודים מלחלום את חלום מלכותם: לשנה הבאה בירושלים! קראנו בבל הדורות. עתה הגיעה השעה להשעה להראות, כי בידינו להפוך את החלום לרעיון בהיר בצהריים... ראשונה, ילכו הנאשים, אחריהם העניים, אחרי־כן האמידים, ואחרונים יהיו העשירים" (הרצל, "מדינת היהודים", 1896)

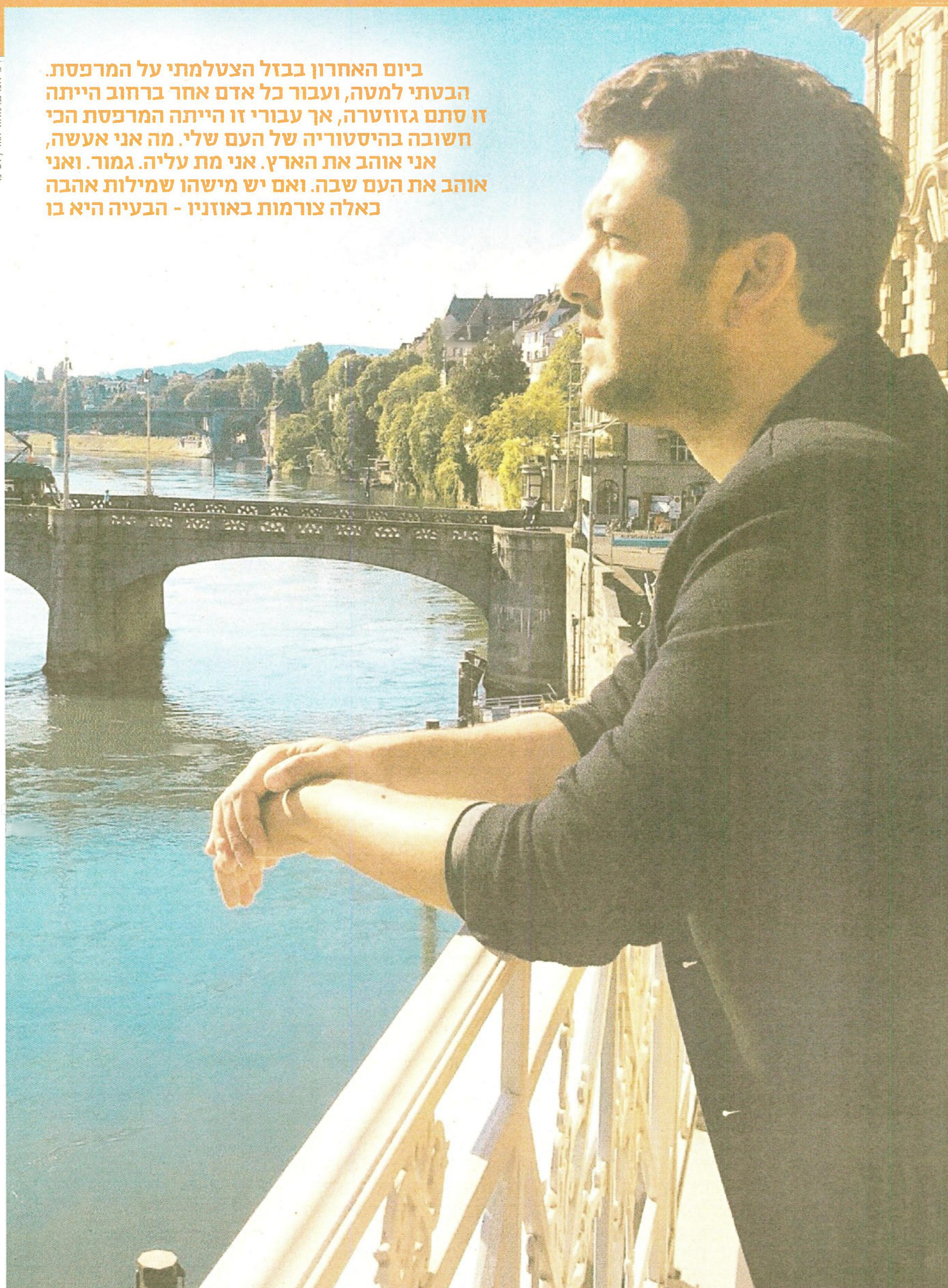
באינסטגרם נמצא בחור מבריק המכנה עצמו "Mismas", שמייצר חולצות עם סיסמאות ופתגמי מחץ שכמו נהגו על ידי טובי הקופירייטרים. #משפטאחרביום קוראים לזה. התוודעתי אליו לפני כחודשיים, כשאשתי הצטלמה לובשת טי־שרט שעליה מתנוסס: "ואהבת לרעך כמו פיצה". אחר כך גיליתי שיש עוד מלא: "טוב לעוף בעד עצמנו", "לא כל גל הוא גדות", "את הכי יפה כשמוח לך" ועוד. אבל הטי־שרט שהכי תפסה אותי הייתה: "אם תרצו, אין. זו אגדה" (לא הבנתי? תקראו שוב). אפילו צחקתי. אחרי כמה ימים הלכתי ברחוב תל־אביבי ועל אחת החומות ראיתי גרפיטי עם פרצוף של הרצל ומתחתיו רוסי: "לא רוצים לא צריך". ושלשום כשנתקלתי בסטיקר: "הרצל אמר להרים ידיים" כבר החל לפשות בי הייאוש. האם באמת מתה הציונות החילונית? הרי אין זה סוד שהפכנו ציניקנים בכל הקשור לאהבת הארץ. לאחרונה נוכחתי שבקרב חלק ניכר מהציבור החילוני, הבעת עמדה ציונית או פטריוטית, ככל שתהא, תיענה כמעט תמיד במשיכות כתף מצד אחד, ובפלבול עיניים מהצד השני, כאילו אהבת המולדת עניין שלילי היא. אז למרות שתמיד הייתי בעד מנגנוני סאטירה, כבר נרמה לי שביקורות מה סוג הזה הן כמו להגיד לאדם חולה: "אחי, המצב שלך חרא. אתה לא הולך לצאת מזה". לכן אפילו שבחיי הפרטיים אני נחשב חילוני־מסורתי שצורך סרקוזם על בסיס יומיומי, אודה שכבר מאסתי בו, ובימים אלה זו דווקא הציונות שמתגלמת בעיניי בתור אופטימיות רצינית וכנה. לכן, כשקיבלתי הזמנה מההסתדרות הציונית העולמית לטוס

27.6x32.89	2/3	עמוד 29	ידיעות אחרונות - 7 ימים	07/2018	64436812-4
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

ביום האחרון בבזל הצטלמתי על המרפסת.
הבטתי למטה, ועבור כל אדם אחר ברחוב הייתה
זו סתם גזוזטרה, אך עבורי זו הייתה המרפסת הכי
חשובה בהיסטוריה של העם שלי. מה אני אעשה,
אני אוהב את הארץ. אני מת עליה. גמור. ואני
אוהב את העם שבה. ואם יש מישהו שמילות אהבה
כאלה צורמות באוזניו - הבעיה היא בו

צילומים: מאור זגורי, לע"מ

אני, על המרפסת
המפורסמת בבזל
(בצילום הקטן,
למעלה מימין):
הרצל, 117 שנה
קודם). החלטתי
שאני בעד לחלום
ולהאמין, כי
זה עדיף על
האלטרנטיבה
הממורמרת

64436896-6	07/2018	ידיעות אחרונות - 7 ימים	עמוד 30	3/3	22.51x34.08
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

בהונגריה, ליד בניין הפרלמנט. אנחנו לא "דומים", אלא "שונים ביחד"

"רעיון ציוני" הזוי - רק מסביר לי איזה מְשִׁיגָנֶע צריך להיות כדי לחזות משהו.

הנוקמים

"מדינת היהודים תהיה בטוחה, במצב נייטרלי, מבלי התערב בכל ריב, ומבלי אשר יבוא חיל זרים בגבולות. חיל צבאה - המזוין בבלי נשק היותר חדשים - יהיה רק למוגן בעד משטרי הארץ מבית ולשמור על גבולותיה מחוץ" (הרצל, "מדינת היהודים")

קבוצת "מנהיגות רואה עתיד" הור-כבה בקפידה על ידי הוגת התוכנית, גוסטי יהושע ברזורמן המקסימה, שהקפידה שלכל זרם בחברה הישראלית יהיה לפחות נציג/ה אחד/ת בקבוצה. תארו בנפשכם אנסמבל מגובש הכור לל חובשי כיפה ומתנגדי כיפה, נשים חזקות וגברים שאוהבים גברים, אנשי צבא ופציפיסטיים, מזרחים ואשכנזים ואתיופית אחת ו... קיצר, דמיינו אוטור בוס שבו לכל נוסע יש אג'נדה שונה לחלוטין לגבי הכיוון שאליו האוטובוס הזה צריך לנסוע. כל אחד מאיתנו בעל עמדה אחרת לגבי איך המדינה הזו צריכה להתנהל, מה יהיו ערכיה, מה יהיה צביונה ובעיקר כמה קרוב יהיה הסוף שלה, אם לא נממש את הנ"ל לשיטתו. מעין אנסמבל "הנוקמים" כזה, שכל אחד מהם ניתן ככוחות על שרק בעזרתם הוא יציל את החברה הישראלית; אבל כמו בסרט "הנוקמים", בסוף מתברר שרק שיתוף פעולה יוכל להציל את העולם. נדרש, אבל תמיד נכון.

בעיניי, ואני מקווה שלא רק בעיניי, היכולת לדיאלוג חשובה יותר מערכים אישיים. כולל אלה שלי עצמי. בעיניי, לדבר ולהקשיב חשוב הרבה יותר מהגדרה עצמית-ערכית ואחידה בה בשיניים. יעני, כמו בזוגיות טובה: היחיד צריך לוותר קצת מעצמו, מערכיו ומטור בתו - לטובת שלום הבית. שהרי מה יועילו הערכים אם לא יהיה בית לקיים אותם בתוכו? הלא המדינה הזו הכריזה על עצמה כעל מדינה יהודית-דמוקרטית (יש שיטענו לא מספיק יהודית ו/או לא ממש דמוקרטית), אך לעיתים קרובות מה שקורה פה בתכלס זה שלפעמים הדמוקרטיה מפסידה ליהדות ולפעמים היהדות מפסידה לדמוקרטיה. לא יודע מה איתכם, לי זה נשמע די הוגן, בהתחשב בעובדה שלרובנו שני הערכים האלה חשובים כמעט באותה מידה.

אני גאה לספר שבשבוע הזה בעקבות הרצל הצליח כל אחד מבני הקבוצה להגמיש במידה מספקת לדיאלוג את עמדותיו המוצקות, ואכן השיח צלח. ושלא תטעו: מדובר באנשים מאוד דומיננטיים/ות, שפשוט הניחו לרגע את הפלגנות בצד, וממש הצליחו להשתקף האחד בשני ולגלות שלמרות ההבדלים אנחנו דומים. קבלו תיקון: לא "דומים", אלא "שונים ביחד", וכך גילינו מחדש שכמו הציונות על זרמיה השונים - לכולנו אותה מטרה, שביסודה שוכנת אהבה.

"איננו מפלים בין אדם לאדם. איננו שואלים מהו דתו של אדם, ובן איזה גזע הוא. עליו להיות אדם ובכך אנו אומרים דיי"

(הרצל, "אלטנוילנד", 1902)

הרצל היה איש חלום. לא סתם חלום ערטילאי, אלא איש חלום ומעשה. כזה שרואה בבהירות את הדרך אל

ההגשמה ולא רק מתאונן על "המצב". בסופו של יום, מי שמשנה את העולם הם אנשים כמוהו, ובשורה התחתונה אף ציניקן לא תרם כלום לעולם הזה מלבד (אולי) כמה פאנצ'ים טובים. לכן החלטתי שאני בעד לחלום ולהאמין, פשוט כי זה עדיף על האלטרנטיבה הממורמרת. אני אומר: אם מפריעה לכם המציאות - קומו ועשו משהו לשנותה. אל תשבו על הכורסה מול מסך החדשות ותגידו לי שבשוויה יותר טוב.

התופעה המתמיהה ביותר בנושא הציוני-ציוני היא היחס ההפוך בין איכות חייהם של הציוניקנים לבין מפלס הסרקזם שלהם. איכשהו ככל שאדם מעלה יותר סטורי של עצמו בסקי מים על האיכטה שלו בהרצ'ליה, ככה הוא יותר ממורמר על המדינה; בעוד דווקא מעוזי הציונות שנותרו איתנים באמונתם ממוקמים דווקא בפריפריות ובשכונות, בתוך מקלטים ובבניינים מתפוררים. איכשהו שם - יותר מבכל שכונת יוקרה - נותרה ומתחזקת לה סולידריות פטריוטית שלא נס לחה מימי קום המדינה ועד ימינו. למרות, ואולי בגלל, שהמדינה האהובה הזאת דפקה אותם מכל כיוון אפי שרי. תסמונת סטוקהולם קוראים לזה? אז נכון שבכל מדינה "העניים הם הכי פטריוטים", אבל אל תשכחו שבמקרה שלנו, לפחות מבחינת העלייה המזרחית, רוב "העניים האלה" לא ברחו ארצה אלא עלו אליה מבחירה. זה הבדל מאוד משמעותי, בעיקר לנוכח שברו

של החלום הזה. כי למרות האופטימיות הציונית שאני לוקה בה, בסופו של יום אדם יכול לראות את המציאות רק דרך העיניים הפרטיות שלו, וכשאני מביט בסיפור הציוני דרך העיניים הפרטיות שלי, אני לא שוכח שבשם אותה "ציונות" עוללו כאן בארץ מפ'רשי תורתו של הרצל למשפחתי ולדורות שלמים של עולים מארצות המזרח פוטש תרבותי. לא פחות. ושום קיורטוש הונגרי, משובח ככל שיהיה, לא יצליח להשכיח מלי-בי את עיירות הפיתוח ואת כור ההיתוך, ואת ההלבנה הקולקטיבית, וההדרה התרבותית וחטיפות הילדים ו... שאמשיך? לא. ממש לא שכחתי את החטאים שנעשו כאן בשמה של הציונות. פשוט בחרתי להביט קדימה. אחרי הכל, אני גם מת על ברלין.

"...אבל אם לא תרצו, כל מה שסיפרתי לכם אגדה הוא - ואגדה יופיף להיות" (הרצל, "אלטנוילנד")

עבר עליי שבוע סוער של שיחות עמוקות וצלולות עם כמה מהאנשים הכי צב'עוניים ומרתקים שפגשתי מעודי, וביום האחרון בבזל הצטלמתי על המרפסת. הרוח הכתה בפניי וריחו של הרייזן נישא והתמזג עם שמש הקיץ האירופי המענגת. הבטתי למטה, ועבור כל אדם אחר ברחוב-הייתה זו סתם גזוותרה, אך עבורי זו הייתה המרפסת הכי חשובה בהיסטוריה. ליבי האיץ. פעמה בתוכי בחוזקה עוצמת אהבתי למדינה שלנו. מה אני אעשה, אני אוהב אותה. אני מת עליה. גמור. אני אוהב את הריח שלה ואת הטעם שלה ואת הרוח שלה. ואני אוהב את העם שבה. ואת השפה שלו ואת הטמפרמ'נט. אני אוהב להיות פה. לא הייתי רוצה להיות בשום מקום אחר. ואם יש משהו שמילות אהבה כאלה צור'מות באוזניו - הבעיה היא בו. אני, באישיותי, מעדיף להסתכל על חצי הכוס שבה נמצאות נטע ברזילי וגל גדות ויעל ארד וסטטיק ובן-אל ועגבניות השרי והווייז והדיסק'און-קי והסודור והסביה. לא כי אני עיוור, אלא פשוט כי חצי הכוס השנייה ריקה.

אחרית הדבר ב"אלטנוילנד":

"ספרי האהוב. בעת מתחילים ייסוריך. יהיה עליך לפלס דרכך במבוך של איבה ופילופים, כמו בתוך יער אפל. אבל אם יתמזל מזלך ותגיע להבטת אנשים טובים, מסור להם את ברכת אביך. הוא מאמין שגם הלומות הם דרך למלא את הימים שנגזר על האדם להעביר על פני האדמה. החלום אינו שונה בהרבה מן המעשה כמו שהושבים רבים. כל מעשיהם של בני האדם היו פעם הלומות וכל מעשיהם יהיו ביום מן הימים לחלום."

לא, אני לא שוכח שבשם אותה "ציונות" עוללו כאן בארץ מפרשי תורתו של הרצל למשפחתי ולדורות שלמים של עולים מארצות המזרח פוטש תרבותי. לא פחות. ושום קיורטוש הונגרי, משובח ככל שיהיה, לא יצליח להשכיח מליבי את עיירות הפיתוח ואת כור ההיתוך, ואת ההלבנה הקולקטיבית, וההדרה התרבותית וחטיפות הילדים ו... שאמשיך? לא. ממש לא שכחתי את החטאים שנעשו כאן בשמה של הציונות. פשוט בחרתי להביט קדימה